

SAŽETAK PRESUDE

GHOUMID I DRUGI PROTIV FRANCUSKE OD DANA 25. LIPNJA 2020. GODINE ZAHTJEVI BR. 52273/16, 52285/16, 52290/16 i dr.

Odluka o oduzimanju francuskog državljanstva nije imala nerazmjerne posljedice na privatni život podnositelja zahtjeva

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva su četiri Marokanca i jedan Turčin koji su u srpnju 2007. osuđeni radi počinjenja kaznenih djela terorizma. Pušteni su na slobodu nakon odsluženja kazni zatvora 2009. i 2010. godine. Usljedih teških terorističkih napada u Francuskoj 2015. godine, francuske vlasti odlučile su poduzeti dodatne mjere protiv počinitelja osuđenih za kaznena djela terorizma. Francuski ministar unutarnjih poslova obavijestio je podnositelje zahtjeva da je odlučio pokrenuti postupak protiv njih za oduzimanje francuskog državljanstva sukladno članku 25. stavku 1. Građanskog zakona. Conseil d'État¹ odobrio je ovaj postupak te je podnositeljima u listopadu 2015. oduzeto francusko državljanstvo. Njihovi zahtjevi za privremenu mjeru radi odgode izvršenja i poništenja ove odluke, odbijeni su.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 8. Konvencije, podnositelji su prigovorili oduzimanju francuskog državljanstva tvrdeći da im je time povrijeđeno pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života. Nadalje, tvrdili su da je oduzimanje državljanstva bilo protivno članku 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju jer je predstavljalo "pokrivenu kaznu" za ponašanje za koje su već bili osuđeni 2007. godine.

OCJENA ESLJP-a

Članak 8.

Sudac pojedinac odbacio je podnositeljeve prigovore koji se odnose na pravo na poštovanje obiteljskog života. Naime, iako udaljavanje stranca iz zemlje u kojoj se nalaze njegovi rođaci može utjecati na njegovo pravo na poštovanje obiteljskog života (*Moustaquim protiv Belgije*, st. 36), odluka kojom se određenoj osobi oduzima državljanstvo ne utječe na prisutnost te osobe na državnom području. Podnositelji zahtjeva imaju boravišne dozvole na temelju kojih i dalje mogu živjeti u Francuskoj. Tek u slučaju njihovog udaljavanja iz Francuske podnositelji mogu pred upravnim sudovima osporiti tu mjeru pozivajući se na pravo na poštovanje obiteljskog života. Iz toga slijedi da oduzimanje francuskog državljanstva nije predstavljalo miješanje u pravo podnositelja na poštovanje obiteljskog života.

¹ Državno vijeće Francuske

S druge strane, oduzimanje državljanstva u određenim okolnostima može dovesti do povrede prava na poštovanje privatnog života (*Ramadan protiv Malte*, st. 85.) s obzirom da je državljanstvo dio identiteta osobe (*Menesson protiv Francuske*, st. 97.). Stoga je ESLJP u ovom predmetu ocijenio utjecaj oduzimanja državljanstva na privatni život podnositelja zahtjeva, ispitujući je li ono bilo proizvoljno te kakve su posljedice nastale za podnositelje.

(a) Proizvoljnost

Podnositeljima zahtjeva državljanstvo je oduzeto tek 10 godina nakon osude. Podnositelji su tvrdili da činjenica da je odluka donesena nakon toliko dugo vremena dokazuje političku konotaciju mjere, dok je tužena država to osporila tvrdeći da je odluka donesena zbog terorističkih napada 2015. godine. ESLJP je prihvatio da država, suočena s događajima ovakve prirode, može ponovno procijeniti odnos lojalnosti i solidarnosti između države i osoba koje su prethodno osuđene za kaznena djela terorizma (*Trabelsi protiv Belgije*, st. 117.) i da stoga može, primjenjujući test razmjernosti, odlučiti poduzeti mjere protiv njih koje prvotno nije donijela.

Prema tome, vrijeme koje je proteklo između osuda podnositelja zahtjeva i odluka o oduzimanju njihovog državljanstva samo po sebi nije bilo dovoljno da tu mjeru učini proizvoljnom.

Nadalje, ESLJP je zaključio da je oduzimanje državljanstva bilo zakonito jer se temeljilo na članku 25. stavku 1. Građanskog zakona te je bilo popraćeno odgovarajućim postupovnim jamstvima. Odluke kojima se podnositeljima zahtjeva oduzelo njihovo državljanstvo bile su činjenično i pravno obrazložene, podnositelji su imali priliku podnijeti zahtjev za privremenu mjeru u kontradiktornom postupku u kojem su ih zastupali odvjetnici.

(b) Posljedice za podnositelje

Protiv dvojice podnositelja zahtjeva nakon oduzimanja državljanstva pokrenut je postupak protjerivanja. Iako u konačnici nije donesena odluka o protjerivanju, ono je za podnositelje i dalje moguće. Takva mjera vjerojatno bi imala utjecaj na njihov privatni život. Međutim, budući da nije izdan nikakav nalog o protjerivanju, posljedica oduzimanja državljanstva sastojala se isključivo u gubitku elementa njihova identiteta.

ESLJP je naglasio da terorizam sam po sebi predstavlja ozbiljnu prijetnju ljudskim pravima i stoga je mogao razumjeti odluku francuskih vlasti da nakon napada 2015. pokažu veću strogost prema osobama osuđenima za kaznena djela terorizma. Složio se s navodima tužene države da počinitelji takvih kaznenih djela nisu privrženi Francuskoj i stoga ne bi trebali uživati prednosti kao njezini državljani.

Također, ESLJP je uzeo u obzir da su podnositelji bili pripadnici terorističkog udruženja tijekom 10 godina, da su stekli francusko državljanstvo tek u vrijeme ili nakon počinjenja kaznenih djela te da, što je najvažnije, svi imaju drugo državljanstvo te stoga odluka o oduzimanju francuskog državljanstva nije imala za posljedicu njihovu apatridnost. Osim toga, kao što je to već spomenuto, gubitak francuskog državljanstva nije podrazumijevao automatski udaljavanje s državnog područja.

Slijedom navedenog, ESLJP je jednoglasno utvrdio da odluka o oduzimanju francuskog državljanstva nije imala nerazmjerne posljedice na privatni život podnositelja zahtjeva, stoga nije došlo do povrede članka 8. Konvencije.

Članak 4. Protokola br. 7. uz Konvenciju

Primjenom “*Engel kriterija*”, ESLJP je ispitao je li oduzimanje državljanstva predstavljalo “kaznenu sankciju” u smislu članka 4. Protokola br. 7.:

(i) Klasifikacija u domaćem pravu – mjera oduzimanja državljanstva bila je predviđena Građanskim, a ne u Kaznenim zakonom te je spadala u nadležnost upravnih, a ne kaznenih sudova. Conseil d'État okarakterizirao ju je kao "administrativnu sankciju".

(ii) Priroda mjere – oduzimanje državljanstva bilo je usmjereno na osobe koje su imale koristi od stjecanja francuskog državljanstva, a koje su kasnije prekršile svoju odanost Francuskoj time što su počinile osobito teška kaznena djela koja ugrožavaju samu demokraciju, poput terorizma. Stoga je mjera prije svega predstavljala prekid veze između takvih osoba i Francuske.

(iii) Ozbiljnost mjere – stupanj ozbiljnosti mjere morao se promatrati u odnosu na činjenicu da je to bio odgovor na terorizam. Dakle, bez obzira na ozbiljnost poruke koju je tužena država uputila podnositeljima kada im je oduzela državljanstvo i bez obzira na potencijalni utjecaj te mjere na njihov identitet, mjeru je valjalo ocijeniti kao reakciju na ponašanje koje ugrožava same temelje demokracije. Osim toga, ova mjera sama po sebi nije podrazumijevala udaljavanje podnositelja iz Francuske.

Slijedom navedenog, ESLJP je utvrdio da oduzimanje državljanstva nije predstavljalo kaznenu sankciju u smislu članka 4. Protokola br. 7. te je stoga zahtjev u ovom dijelu proglašen nedopušten kao nespojiv *ratione materiae* s odredbama Konvencije.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.